

Aaron J. Klein

RIPOSTA

**Spionajul israelian și masacrul
de la München din 1972**

Traducere din limba engleză și note de Alina Popescu

Prefață de Iulian Fota

CORINT
BOOKS

—2019—

Cuprins

<i>Prefață</i>	5
<i>Nota autorului</i>	13
Capitolul 1 — <i>După 20 de ani</i>	15
Capitolul 2 — <i>Un an de teroare</i>	27
Capitolul 3 — <i>Niciun semnal de avertizare</i>	33
Capitolul 4 — <i>Jocurile păcii și bucuriei</i>	39
Capitolul 5 — <i>Desfășurarea misiunii</i>	44
Capitolul 6 — <i>Capturarea sportivilor</i>	50
Capitolul 7 — <i>Ostatici</i>	57
Capitolul 8 — <i>Negocieri de mântuială</i>	65
Capitolul 9 — <i>Golda fierbe</i>	70
Capitolul 10 — <i>În camera ostaticilor</i>	75
Capitolul 11 — <i>Destinația: Cairo</i>	82
Capitolul 12 — <i>Catastrofa</i>	88
Capitolul 13 — <i>S-a terminat</i>	94
Capitolul 14 — <i>Zero responsabilitate</i>	99
Capitolul 15 — <i>Decizii dure</i>	109
Capitolul 16 — <i>Golda se răzbună</i>	115
Capitolul 17 — <i>Planul capătă contur</i>	122
Capitolul 18 — <i>Războaie în umbră</i>	131
Capitolul 19 — <i>Prima victimă</i>	136
Capitolul 20 — <i>Marea capitulare</i>	144

Capitolul 21 — <i>O țintă perfectă</i>	149
Capitolul 22 — <i>Panta alunecoasă</i>	155
Capitolul 23 — <i>Războaiele din umbră continuă</i>	162
Capitolul 24 — <i>Asasinat la Khartoum</i>	168
Capitolul 25 — <i>Încă o victimă la Paris</i>	172
Capitolul 26 — <i>Operațiunea Primăvara Tinereții</i>	177
Capitolul 27 — <i>Indiferența Europei</i>	193
Capitolul 28 — <i>Boudia</i>	201
Capitolul 29 — <i>Gafa de la Lillehammer</i>	207
Capitolul 30 — <i>Norii îl salvează pe Arafat</i>	223
Capitolul 31 — <i>Terorismul internațional pune frână</i> ...	229
Capitolul 32 — <i>Ali Hassan Salameh</i>	236
Capitolul 33 — <i>„Țineți-mă la curent”</i>	249
Capitolul 34 — <i>Ucigașul din interior</i>	257
Capitolul 35 — <i>Trecerea Iordanului</i>	265
<i>Epilog</i>	271
<i>Anexă: Raportul Koppel</i>	275
<i>Mulțumiri</i>	279

Capitolul 1

După 20 de ani

*Hotel Le Méridien Montparnasse, Paris
Luni, 8 iunie 1992, ora 15.45*

Un Jeep Renegade alb rula în viteză pe A-22, în drum spre Paris. Șoferul, care era singur în vehicul, a oprit de două ori, să cumpere de mâncare de la un distribuitor automat și benzină de la o pompă. Cinci ore mai târziu, mașina care îl urmărea aproape că l-a pierdut în traficul haotic de pe străzile Parisului la amiază. Pe Rue du Commandant Mouchotte, Renegade-ul nou-nouț, cu numărul de înmatriculare german B-585X, a fost văzut cotind brusc la dreapta. Șoferul mașinii de urmărire a călcat pedala de accelerație până la podea și a mai apucat să zărească jeepul coborând în umbra unei parări subterane. O scurtă privire aruncată clădirii a lămurit cauza neașteptatei manevre: garajul aparținea Hotelului Le Méridien Montparnasse, un stabiliment vechi și respectabil, situat în inima cartierului parizian Montparnasse, cu peste 900 de camere și apartamente și cu o discreție proverbială. Oaspetele a luat liftul până la recepția aflată la primul etaj, s-a cazat sub un nume fals, a plătit în numerar, și-a luat valijoara și s-a dus direct la camera 2541.

Omul era Atef Bseiso, un palestinian în vârstă de 44 de ani, cu față rotundă și ținută elegantă, care locuise în ultimii zece ani

în Tunis. Bseiso era ofițerul de legătură al Organizației pentru Eliberarea Palestinei (OEP) și colabora, printre alții, cu serviciul intern de securitate francez, Direction de la Surveillance du Territoire (DST). În cadrul organizației lui, era perceput ca o stea în ascensiune. Bunele relații pe care le avea cu serviciile secrete europene erau în mare măsură rezultatul șarmului și al charismei sale personale.

Bseiso era epuizat după drumul de peste 950 de kilometri făcut cu mașina în fix nouă ore. În ciuda oboselii și a tentației reprezentate de patul confortabil și nevrând să își petreacă unica noapte la Paris cu telecomanda în mână, omul s-a dus la telefon, și-a scos agenda și a format numărul unei gărzi de corp a OEP-ului. În Tunis, se simțea în siguranță; în Europa, se temea de israelieni. În agendă avea o listă de nume și numere de telefon ale unor bărbați, adesea neînarmați, care îi însoțeau pe oficialii OEP în Europa, spre a le da un sentiment de siguranță. I-a spus celui pe care îl sunase că va lua cina în oraș. Acesta, la rândul lui, s-a oferit să îl ia de la hotel.

— Am condus destul pe ziua de azi, i-a răspuns Bseiso. Să zicem la ora 21.00, la intrarea în hotel. *A tout à l'heure**.

Apoi a făcut un duș și s-a îmbrăcat.

La centrul de comandă al operațiunii, situat într-o casă conspirativă din Arondissementul 11, Shabtai Shavit, directorul Mossad-ului, sau Institutul israelian de Informații și Operațiuni Speciale, a primit un mesaj scurt: „E la Méridien Montparnasse. Ne pregătim”. Shavit s-a lăsat pe spătarul scaunului. Operațiunea începea să se precipite. Puțin trecut de 50 de ani, Shavit conducea Mossad-ul de trei ani și era temeinic familiarizat cu

* „Pe curând” (fr. în original).

operațiunile sub acoperire. Vreme de șase ani fusese comandantul unității Cezareea, însărcinată cu derularea operațiunilor speciale și coordonarea agenților Mossad aflați sub acoperire în teritoriu inamic. La Paris se afla sub o identitate de împrumut, pe pașaportul din buzunarul sacoului figurând numele altcuiva. Niciunul dintre omologii lui francezi din niciun serviciu de informații nu știa de prezența lui în țară. Instinctul îi spunea că misiunea va merge bine. Avea deplină încredere în profesionalismul luptătorilor din unitatea Cezareea.

Ilan C, ofițerul unității Cezareea însărcinat cu colectarea de informații, a așezat pe masa dintr-o altă încăpere a casei conspirative fotografiile de 30x40 cm cu fațada Hotelului Méridien Montparnasse. Imaginile fuseseră luate din mai multe unghiuri și cuprindeau și străzile din jurul hotelului. Echipa de supraveghere făcuse pozele imediat după ce se cazase Bseiso. Planurile operaționale realizate în prealabil de ofițerii unității luau în considerare mai multe hoteluri, în principal elegantul Méridien Etoile, situat la câțiva pași de Champs-Élysées, însă nu și Méridien Montparnasse. Alegerea neașteptată a lui Bseiso i-a obligat să le revizuiască în consecință. Treaba s-a făcut repede și eficient, lui Shavit fiindu-i prezentat un nou plan în mai puțin de o oră. Erau constrânși de timp, iar Shavit, care nu era vorbăreț nici în împrejurări mai relaxate, nu s-a lungit la vorbă. Le-a pus câteva întrebări despre operațiune comandantului unității Cezareea și șefului comandoului, a ajustat câteva puncte-cheie, după care, satisfăcut, a aprobat misiunea.

Echipa de supraveghere era pe urmele lui Bseiso de trei zile, de la sosirea acestuia la Berlin, unde avusese întâlniri cu ofițeri de informații germani din Bundesamt für Verfassungsschutz

(BfV) și cumpărase jeepul și de unde pornise în viteză spre Paris. Echipa era alcătuită din șase agenți și avea la dispoziție două mașini și două motociclete. În tot acest timp, niciunul dintre cei însărcinați cu planificarea operațiunii nu știuse unde va locui Bseiso la Paris. Va alege oare apartamentul unui prieten, unul asigurat de DST sau o cameră de hotel luxoasă, plătită din bugetul regesc al Fatah, cea mai importantă facțiune din OEP? Acum știau unde trebuie să acționeze. Startul operațiunii trebuia dat fără întârziere, deoarece Bseiso, deloc amator de călătorii, putea foarte bine să petreacă o singură noapte în capitala Franței. Poate că a doua zi, după întâlnirea cu un coleg din DST, se va întoarce acasă, iar ocazia apărută se va irosi, poate pentru totdeauna. Rapoartele arătau că Bseiso, a cărui misiune impunea călătorii frecvente, încerca să rămână cât mai mult posibil în Tunis. Când pleca, se deplasa cu avionul, un mijloc de transport mai puțin vulnerabil la un atac israelian. Avioanele merg direct din punctul A în punctul B. Călătorul nu e niciodată singur. În mașină, omul se abate de la drum, oprește să realimenteze și își petrece nopțile în hoteluri. După cum s-a dovedit ulterior, Bseiso chiar intenționa să plece în seara următoare – cu mașina până la Marsilia, iar de acolo, cu feribotul până la Tunis, unde voia să își surprindă soția, Dima, și pe cei trei copii ai lor, cu jeepul cel nou.

Presupunând că Bseiso va lua cina în oraș, israelienii îl așteptau în fața hotelului. Când avea să se întoarcă, obosit și sătul, aveau să acționeze. Orele târzii ale nopții, când străzile sunt liniștite și pustii, sunt ideale pentru operațiunile secrete. Decizia finală era în mâinile celor doi asasini, „Tom” și „Frank”. Tom, omul de bază, era cel care urma să apese pe trăgaci și care avea, până în ultima clipă, împuternicire să anuleze

operațiunea: urma să ridice arma doar atunci când va fi absolut sigur că echipa va scăpa nevătămată.

Atef Bseiso devenise o țintă din cauza rolului pe care îl jucase în masacrarea a 11 membri ai delegației israeliene participante la Olimpiada de la München din 1972, cu aproape 20 de ani înainte. Shabtai Shavit voia să-l facă să plătească pentru această implicare. Prim-ministrul Yitzhak Shamir autorizase misiunea și îi dăduse binecuvântarea. Statul israelian era pe punctul de a închide cazul unuia dintre „ticăloșii”, cum erau ei cunoscuți în Mossad, care luaseră parte la Masacrul de la München.

Bseiso a ieșit, într-adevăr, să mănânce în oraș. Echipa de supraveghere l-a urmărit tot timpul, fără a fi detectată, și s-a asigurat că nu e păzit de gazdele lui de la DST. Bseiso, garda lui de corp și o libaneză, rămasă neidentificată, au petrecut o seară agreabilă la un restaurant al lanțului Hippopotamus Grill. Trecură de miezul nopții când Bseiso a plătit nota și s-a întors la jeep. S-a așezat în spate, cu garda de corp la volan și prietena lui libaneză lângă șofer. Au purtat o discuție zgomotoasă și însuflețită în arabă. N-aveau mult de mers până la Hotelul Méridien Montparnasse. Rue du Commandant Mouchotte era liniștită; abia de treceau câteva mașini.

Bseiso a coborât și le-a urat prietenilor săi noapte bună. A făcut un pas în spate, gata să pornească spre intrarea hotelului. După câteva secunde, de el s-au apropiat doi tineri. Mersul acestora era relaxat, degajat. Tom a ridicat mâna și a apăsat pe trăgaci. Pistolul Beretta .22 a tras în deplină tăcere, ecoul fiind înăbușit de amortizor. Lovit în cap de trei gloanțe, Bseiso s-a prăbușit imediat lângă mașina prietenului său, cu o ultimă suflare bolborosită. Cartușele fierbinți, ca și indiciile pe care le-ar fi oferit

ele, au căzut în pânza tare prinsă de pistol. În câteva secunde, asasinul și secundul lui se retrăgeau rapid în josul străzii.

„Abie”, comandantul echipei, îi aștepta la 150 de metri mai încolo, aproape de colțul străzii. I-a văzut traversând Avenue du Maine și, mergând mai lejer pe trotuarul opus, le-a supravegheat retragerea. Această procedură standard avea menirea să împiedice producerea vreunui incident în timpul fazei de retragere a operațiunii – situație foarte puțin probabilă, pentru că trecătorilor le trebuie mai multe secunde, dacă nu chiar minute, să-și dea seama că tocmai a avut loc un asasinat. Oricum, posibilitatea nu putea fi ignorată. În 20 de secunde, trăgătorul și secundul lui ajunseseră la colțul unei străzi cu sens unic. Conform procedurilor Mossad-ului, mașina pregătită pentru retragere așteaptă întotdeauna la două cotituri de 90 de grade de locul operațiunii. Cei doi au făcut stânga, pe Rue Vandamme, unde mașina îi aștepta cu motorul pornit.

Brusc, Abie a văzut că oamenii lui sunt urmăriți de două persoane. Acestea respirau greu și vorbeau agitat. Necunoscuții reprezentau o amenințare iminentă și trebuiau oprți. Sub nicio formă nu trebuiau să cotească și să vadă mașina ori, mai rău, să îi rețină numărul de înmatriculare. Abie a pornit-o în direcția lor, cu pas grăbit, autoritar și amenințător. Când a ajuns la 4–5 m de ei, le-a îndreptat Beretta în față, strigând „Oprește!”. La vederea armei, cei doi au încremenit. Cu mâinile ridicate, s-au împleticit înapoi, s-au întors și au rupt-o la fugă spre hotel. Abie a pus arma la loc în buzunar și a pornit în jos pe Avenue du Maine. I-a văzut pe cei doi oameni ai săi făcând stânga pe străduța îngustă, apoi s-a urcat în cea de-a doua mașină, care îl aștepta lângă trotuarul pe care se afla. Și-a verificat ceasul: de la primul foc de pistol trecuseră 55 de

secunde. Abie a zâmbit în sinea lui. Polița fusese plătită; misiunea se încheiase cu succes. A apăsat un buton, trimițând confirmarea către comandantul unității Cezareea. În mai puțin de două ore, trăgătorul, secundul său, șeful comandoului, comandantul unității Cezareea, ofițerii lui și Shabtai Shavit părăsiseră teritoriul Franței.

*

Generalul de brigadă Azriel Nevo, consilierul militar al prim-ministrului Yitzhak Shamir, era întins în pat, dar nu dormea, așteptând să sune telefonul roșu. A răspuns repede și a auzit o voce familiară spunând:

— Azriel, a mers conform planului.

L-a recunoscut pe „Amir”, șeful de stat-major al lui Shabtai Shavit.

— Mulțumesc, transmit mai departe.

Nevo s-a ridicat în capul oaselor și a format numărul lui Shamir. Prim-ministrul a răspuns de la primul apel.

— Domnule prim-ministru, tocmai am primit vești de la biroul lui Shavit, afacerea de la Paris a mers ca pe roate.

— Mulțumesc, a răspuns Shamir și a închis.

Nevo a lăsat și el receptorul în furcă. Shamir, și-a zis el, are nervi de oțel. Semăna cu Shavit. Apoi s-a culcat la loc, gândindu-se cum va arăta titlul din *Le Figaro* a doua zi.

Vestea despre asasinat s-a răspândit cu repeziciune. Unele publicații occidentale l-au atribuit automat Mossad-ului, indicând chiar posibilitatea unei răzbumări pentru masacrul de la München din 1972. Familia Bseiso, unul din cele mai numeroase și mai respectate clanuri din orașul Gaza, a ridicat un cort de doliu tradițional, unde a primit sute de vizitatori.

Capitolul 21

O țintă perfectă

*Rue d'Alésia, nr. 75, Paris
Vineri, 8 septembrie 1972, ora 8.45*

Mahmoud Hamshari, reprezentantul neoficial al OEP la Paris, era o țintă ușoară. Misiunea lui era să stea de vorbă cu orice persoană interesată să discute despre „cauza palestiniană”. Nu avea nicio gardă de corp, nu simțea furnicături în ceafă și nicio pornire să arunce priviri agitate peste umăr. Avea un doctorat în istorie și adopta în public opinii politice progresiste. Deși asasinarea lui Zu'aytir dăduse fiori de groază conducerii palestinienilor din Europa, Hamshari considera că statutul lui semi-diplomatic îl ferea de atingerea mortală a Mossad-ului.

Hamshari n-a stat mult pe gânduri când un ziarist italian l-a invitat la o cafea. S-au întâlnit în apropiere de locuința lui, la o micuță cafenea de pe malul stâng al Senei. Ziaristul i-a ridicat la fileu câteva mingi ușoare, iar bărbatul durdului în vârstă de 38 de ani a răspuns la întrebări pe larg și într-o franceză desăvârșită. După două ore de discuții amicale, cei doi și-au strâns mâna. Hamshari i-a dat ziaristului cartea lui de vizită, în caz că acesta mai avea întrebări. Nici prin gând nu-i trecea că iscoditorul ziarist era pe statul de plată al Tel Avivului. În realitate agent sub acoperire al unității Cezareea, el se întâlnise cu

Hamshari pentru a-i confirma identitatea, adresa și numărul de telefon. La o ceașcă de cafea, Hamshari oferise Mossad-ului informațiile de care aveau nevoie agenții ca să-i pună la cale asasinarea.

De ajuns la Hamshari era relativ ușor; execuția acestuia, fără a le face niciun rău soției și copilului și păstrând în același timp și acoperirea agenților, se dovedea mai dificilă. Deși în ultimele două săptămâni fusese urmărit îndeaproape, Harari și ofițerii lui nu reușiseră să alcătuiască un plan solid. Știau însă că trebuie să acționeze fără întârziere: Hamshari putea oricând să surprindă o privire cercetătoare sau să miroasă că este urmărit.

Harari a căutat ajutor în afara unității sale. Cu toate că Harari detesta ideea de a implica oameni din afară, Zvi Zamir i-a ordonat să apeleze la Keshet (Curcubeul), unitatea de spargerii a Mossad-ului, specializată în intrarea prin efracție în apartamente, camere de hotel, seifuri și fabrici ținute sub cheie. În 1972, comandantul micuței unități era Zvi Malchin, cel care, cu 12 ani înainte, îl arestase pe Adolf Eichmann pe strada Garibaldi din Buenos Aires și îl adusese, drogat și fără acoperirea dreptului internațional, în fața unui tribunal israelian.

În zilele acelea de haos, Mossad-ul și serviciul de informații al armatei îi considerau pe toți trimișii OEP drept elemente ale infrastructurii teroriste și credeau că atentatele erau planificate în locuințele și birourile acestora. Diplomații neoficiali din aripa Fatah a OEP-ului transferau adesea bani, corespondență și arme facțiunii armate a partidului. Asemenea *saya'an*-ilor evrei la care recurgea Mossad-ul pe tot cuprinsul globului, nici acești expatriați palestinieni nu puneau întrebări când erau contactați de patria-mamă.

Hamshari nu era cu nimic deosebit din acest punct de vedere, însă Mossad-ul credea că fusese implicat în atentatul cu

bombă asupra cursei Swiss Air Zürich–Tel Aviv din 21 februarie 1970, soldat cu moartea a 47 de pasageri și membri ai echipajului. Mossad-ul îl considera pe Hamshari și complice indirect la un plan al FPEP de asasinare a primului premier al Israelului, David Ben-Gurion, în cursul unei vizite întreprinse de acesta în Danemarca în mai 1969. Apartamentul lui Hamshari era chipurile folosit de Septembrie Negru ca depozit de armament.

În timp ce Hamshari era la întâlnirea cu „ziaristul italian”, un agent al Keshet-ului aștepta în fața apartamentului acestuia de pe Rue d’Alésia. Cu Marie-Claude, soția franțuzoaică a lui Hamshari, și cu fiica lor, Amina, departe de casă și sub urmărire, agentul s-a pus pe treabă. Era a doua oară că intra prin efracție în apartamentul soților Hamshari. Prima dată fusese cu câteva zile înainte, când fotografiase interiorul din toate unghiurile imaginabile. Ofițerii unității Cezareea examinaseră cu atenție fotografiile și hotărâseră că o bombă de dimensiuni mici ar fi cea mai nimerită metodă de a-l ucide pe istoricul palestinian. Din imagini se observa că Hamshari lucra la un birou. Dimineața, după ce soția și fiica plecau, el rămânea singur. Agentul a lipit fâșia subțire de exploziv plastic chiar sub telefonul de pe birou. Dispozitivul era activat de un semnal electronic codificat, recepționat de o micuță antenă și redirecționat către detonatorul electric. Nu aveau nevoie decât să îi audă vocea la telefon, o confirmare că era acasă, și 500 de metri de acces neobstrucționat la dispozitiv.

După ce s-a asigurat că totul era la locul său, agentul Keshet a părăsit apartamentul fără a lăsa vreo urmă a prezenței lui.

A doua zi – vineri, 8 decembrie –, la câteva minute după ora 8.00, Marie-Claude a ieșit însoțită de Amina. Într-un centru de comandă aflat nu departe, așteptau Harari, Zamir și mai mulți ofițeri de la sediul central. Echipa de supraveghere îi informase despre obiceiurile lui Hamshari. După plecarea soției, el

se strecura de obicei înapoi în pat. Nu primea vizitatori, iar spre sfârșitul dimineții clădirea era pustie. „Ziaristul” a format numărul lui Hamshari. Care a ridicat receptorul la al treilea țârăit.

— Alo?

— Aș putea vorbi cu dr. Hamshari, vă rog?

— Chiar el este la aparat, i-a răspuns acesta, într-o franceză protocolară.

Agentul Cezareea i-a transmis partenerului său semnul convenit. Acesta a apăsat butonul telecomenzii, trimițând un semnal electronic către dispozitiv. Explozia a zguduit liniștea dimineții pariziene. Hamshari a fost grav rănit, iar apartamentul devastat. Trei săptămâni mai târziu, Hamshari murea la spital din cauza masivelor leziuni interne. Înainte de moarte, le-a povestit anchetatorilor poliției pariziene despre reporterul italian care îl sunase cu câteva secunde înainte de explozie.

Liderii OEP din Europa au început să se teamă pentru viețile lor. În ziua de după tentativa de asasinat, mai mulți diplomați arabi s-au reunit Paris și au cerut public guvernului francez să își asume răspunderea pentru siguranța lor. La finalul unei conferințe de presă de trei ore, Fauzi Gariani, înalt reprezentant al Libiei la Paris, a deplâns „atmosfera de teroare sionistă din Franța”.

Un flux continuu de informații îi incrimina postum pe Zu'aytir și Hamshari. Sursele erau întotdeauna „oficiali de rang înalt” din serviciile secrete israeliene. Planul de descurajare începea să dea roade: în loc să-și planifice următorul atentat răsunător, agenții palestinieni începuseră să fie mai preocupați de propria supraviețuire.

*

Până la sfârșitul lui 1972, unitatea Cezareea se dezvoltase și evoluase. Harari dispunea acum de trei comandouri de